

เกษตรเมื่อพมเป็น **วัยรุ่น**

(๒๕๐๗ - ๒๕๑๑)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (มก.) เป็นสถานที่ที่ผมคุ้นเคย เพราะเคยผ่านไปมาตั้งแต่เด็กๆ โดยเฉพาะเมื่อตอนเรียนชั้น มศ.๔ ที่โรงเรียนสาธิตประสานมิตร (มศว.) อาจารย์ที่สอนชีววิทยา ชื่อ **อ.ศรีสวัสดิ์ ทาสุนทร** เป็นศิษย์เก่า มก. ได้พานักเรียนที่เรียนด้านวิทยาศาสตร์ ทั้ง ๒ ห้อง มาทัศนศึกษาที่เกษตร และจำได้ว่า พบรุ่นพี่ มศว. ที่หน้าตึกชีววิทยา รุ่นพี่ ได้แก่ **พีโก่ง** (พีทวีพงษ์ เลื่อนประไพ รุ่น ๒๓) **พียุทธ** และ **พีเต่ง** รุ่น ๒๒ ทั้ง ๒ คน เรียนวนศาสตร์ ซึ่งต่อมาได้มีโอกาสสนิทสนมกับพี่ทุกๆ คน

ถนนพหลโยธินหน้ามหาวิทยาลัยในสมัยนั้น ยังเป็นทางลาดยางมะตอย รถวิ่งเรียงเดียวสวนกัน ทางเส้นนี้เป็นเส้นทางที่จะขึ้นไปทางเหนือและอีสาน มีรถเมล์วิ่งผ่านอยู่ไม่กี่สาย เวลาจะเข้าไปในเมือง เช่น สะพานควาย เรียกว่า เข้ากรุงเทพฯ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในช่วงที่ผมเป็นวัยรุ่น มีชื่อเสียงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของคนกรุงเทพฯ มีบริเวณกว้าง ต้นไม้ใหญ่ร่มรื่น สถานที่ที่เป็นบริเวณสถาบันการศึกษาแทบทั้งหมด หน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังตั้งอยู่เดิมไม่กี่หน่วย มีเฉพาะของกรมการข้าว ทั่วบริเวณยังเป็นเฉพาะสถานศึกษา ถ้าเดินเข้าไปที่หน้าหอหญิงซึ่งอยู่ด้านในสุด เป็นภาควิชาพืชสวน ซึ่งมีสวนดอกไม้ใหญ่ที่ปลูกกุหลาบ และดอกไม้ต่างๆ ที่มีคนมาเที่ยวประจำทุกวัน และเมื่อมีใครมาเยี่ยมนิสิตที่มหาวิทยาลัย ก็ต้องพาไปนั่งพักผ่อนที่สวน เรียกว่า **“สวนนอก”** แห่งนี้ นอกจากสถานที่แล้ว บริเวณถนนในมหาวิทยาลัย ยังเป็นแบบดั้งเดิม มีทั้งถนนฝุ่น และถนนลาดยางมะตอย พอจะมีหลุมบ่อบ้าง ถนนเหล่านี้ ไม่ได้รองรับรถยนต์ที่มีแต่ของอาจารย์ และของนิสิตเองไม่กี่คัน แต่ยานพาหนะที่เป็นเจ้าถนน คือ จักรยาน หรือกล่าวได้ว่า นิสิตเกือบทั้งหมดและอาจารย์หลายท่านขี่จักรยาน ในตอนปลายชั่วโมงที่ต้องเปลี่ยนตึกเรียน ตามถนนจะมีจักรยานวิ่งขวักไขว่ไปหมด นิสิตที่เข้ามาใหม่ ขี่จักรยานไม่แข็ง จะเรียนรู้ไม่นานก็เกิดความชำนาญ เพราะจักรยานขวักไขว่อยู่ไปหมดนี่เอง และที่ทุกคนรู้จักในการใช้จักรยาน คือ หกเหลี่ยม เพราะเป็นที่จอดจักรยานริมถนนเยื้องประตูหน้ามหาวิทยาลัย เวลาต้องการไปข้างนอก หรือเข้ากรุงเทพฯ ก็นำรถมาจอดที่นี่ ใส่กุญแจ ชื่อหกเหลี่ยมนี้ เพราะเป็นรั้วคานไม้ ๒-๓ ชั้น รูปร่างเป็นหกเหลี่ยม ตรงกลางโล่งๆ แล้วให้จอดจักรยานเป็นแถวชนกับรั้วที่เป็นรูปหกเหลี่ยมนั่นเอง

เมื่อเข้าไปใหม่ๆ นิสิตปีหนึ่งจะอยู่หอหมดทุกคน จะถูกสอนให้ทราบว่ เกษตรนี้ ไม่แบ่งคณะ แต่แบ่งรุ่น มีความเป็นรุ่นพี่รุ่นน้องสูง ปีหนึ่งผู้ชาย จะถูกจัดให้อยู่หอกระจายร่วมกับรุ่นพี่ ไม่ให้อยู่กันเอง และกระจายคณะวิชาเรียน ในห้องพักนั้น ปีหนึ่งจะมีหน้าที่ทำความสะอาด กวาดพื้น

แล้วแต่กรณี ผมไม่ค่อยได้ทำ เป็นที่รำคาญของรุ่นพี่ คือ **พี่สุพจน์ ขาวสะอาด** พี่เขาเลยต้องกวาดเองบ้าง แนนอนที่สุดเมื่อเข้ามาแล้ว ต้องรู้จักรุ่นพี่บางคน ที่เคยอยู่โรงเรียนเดียวกันมา แต่รุ่นพี่มักจะเมินเฉย ไม่มาดูแล ปล่อยให้ยุ่งกันเอง ซึ่งมาทราบภายหลังว่า แท้ที่จริงแล้ว เขาจะปล่อยให้ปีหนึ่งรู้สึกโดดเดี่ยว เพื่อหันหน้าเข้าหากัน คุณสนิทสนมกันรวดเร็ว และไม่ให้มีปมคอก หรือมีรุ่นพี่หนุนหลัง

นอกจากตึกเรียน และคณะที่ต้องไปลงทะเบียนแล้ว นิสิตก็ต้องรู้จักโรงอาหาร อย่างรวดเร็ว เพราะจำเป็นต้องกินอาหาร ซึ่งมีอยู่หลักๆ ๓ แห่ง คือ ที่บาร์ เป็นโรงอาหารยาวๆ มีร้านที่กินแบบ ๓ บาทอ้อม ร้านปาล้อม เจ็ลเล็ก พี่แอ้ว ก้วยเตี่ยวหัวล้าน ฯลฯ บาร์นี้อยู่ข้างหอหญิง ร้านอาหารอีกแห่งอยู่ที่ สมก. เพราะตรงนั้น มีสโมสรอาจารย์ตั้งอยู่ และแห่งที่สาม คือ คาเฟ่ทีเรีย ที่ไม่มีเงินก็ไปลงซื้อของบัตรมากินอาหารได้ก่อน แล้วเงินมาค่อยใช้หนี้ ที่คาเฟ่ทีเรียนี้ อยู่ข้างอาคารเทพศาสตร์สถิตย์ ซึ่งรุ่นพี่ใช้เป็นสถานที่จัดการดูแลน้องใหม่ และเป็นที่ทำการขององค์การและสถานิสิต สรุปแล้ว เป็นเหมือนสโมสรของนิสิตใช้เป็นทำกิจกรรม อีกด้านหนึ่งของคาเฟ่ทีเรียเป็นสระน้ำ ที่สโมสรว่ายน้ำใช้เป็นที่พักผ่อน และแข่งขันภายใน สระนี้ไม่ใช่ swimming pool แบบในปัจจุบัน แต่เป็นสระที่ขุดลงไป แล้วมีแผงไม้กันริมฝั่งไม่ให้ดินทะเลาะ ด้านปลายสุดของสระก็มีที่กระโดดน้ำ ทั้งระดับกลาง และระดับสูง สำหรับร้านอาหารแห่งที่สี่ คือ ร้านแดรี่ควีน เป็นร้านอาหารที่มีโต๊ะตั้งกลางแจ้ง สูดหรรษาในสมัยนั้น แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ร้านนี้ สำหรับรุ่นพี่มานั่งได้ แต่พวกที่เข้ามาใหม่ๆ อยู่ปีหนึ่งนั้น จะไม่นั่งที่นี่ แม้จะมีเงินก็ตาม เพราะรุ่นพี่จะไม่พอใจ หาวาข้ามรุ่น ร้านแดรี่ควีนนี้ ผมได้ไปนั่งก็ต่อเมื่อเป็นรุ่นพี่แล้ว มีความประทับใจข้าวยำปักษ์ใต้และแกงไตปลาอร่อยมาก และพอสั่งก็ได้เลย เพราะเขาทำไว้ล่วงหน้าแล้ว ตอนนี้ แดรี่ควีนออกไปตั้งริมถนนงามวงศ์วานข้างนอก ยังมีแกงไตปลา แต่ไม่ทราบว่ามีข้าวยำหรือไม่ (ขณะนี้สาขานี้ได้ปิดกิจการลงแล้ว)

เมื่อเปิดเรียนได้ประมาณเดือนกว่าๆ ยังตั้งตัวไม่ติด รุ่นพี่ก็เรียกปีหนึ่งเข้าประชุมตอนค่ำๆ ที่อาคารเทพศาสตร์สถิตย์ โดยที่ครั้งแรกไม่ทราบมาก่อนเลยว่าอะไรจะเกิดขึ้นในห้องประชุมนี้ พอเข้าประชุมเห็นรุ่นพี่ โดยเฉพาะปีสองยืนรายล้อม แผลเสียงตะโกน ทุกคนตกใจ ถึงได้ทราบว่า เป็นประเพณี ที่รุ่นพี่ต้องกำหราบให้ประพฤติกรรม แต่งตัวเหมาะสม คือ ไม่จู้จี้โก้ แต่มุ่งกางเกงยีนส์ได้ เพราะต้องทำงานในแปลง และการประชุมนี้ให้เกรงกลัวรุ่นพี่ พร้อมซ้อมร้องเพลงของมหาวิทยาลัย และเพลงเชียร์กีฬา ประชุมเป็นประจำประมาณ ๓ ครั้งต่อสัปดาห์ จนถึงวันรับน้องใหม่ ในการซ้อมร้องเพลง ถ้าดูอดีตย้อนกลับ รุ่นพี่ก็จะเรียกทุกคนออกไปข้างนอก จัดแถว เดินหรือวิ่งออกกำลังกันหน่อย เป็นเวลาหลายครั้ง

ต่อมาไม่นาน ถึงกิจกรรมรับน้องที่นิสิตใหม่ต้องไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น คงไม่ใช่การเลี้ยงต้อนรับสนุกสนาน ซึ่งในหอหญิงไม่ทราบว่าเขาทำกันอย่างไร แต่ในหอชายได้จัดให้รุ่นน้องคลานเรียงแถวตามระเบียบหอ โดยรุ่นพี่ยืนขอบแถวทั้งสองข้าง คอยตะโกนสั่งสอนรุ่นน้องเสียงดังสนั่น ไปสิ้นสุดที่ห้องโถงกลางที่มีหมอมามาตรวจสอบสุขภาพ ซึ่งแท้จริงแล้ว ไม่ใช่หมอที่ไหน เป็นนิสิตสัตวแพทย์

ใส่เสื้อกาวน์แบบหมอมาแสดงการตรวจโรค ซึ่งดูน่าเชื่อถือมาก รุ่งพีหลอกว่า เป็นโรค *oryza sativa* ต้องรีบไปรักษา ซึ่งไม่มีใครรู้จัก เพราะชื่อนี้เป็นชื่อวิทยาศาสตร์ของข้าวนั่นเอง สำหรับการอยู่หอพักที่นี่ จะต้องใช้ห้องน้ำกลางที่ใช้ร่วมกัน จึงมีประเพณีให้แกผ้าอาบน้ำทุกคน ห้ามนั่งผ้า เพราะถ้าป่วยเป็นอะไร ก็จะได้เห็น และระวังตัวไว้ก่อน รุ่งน้องมาใหม่ๆ ไปนั่งผ้าอาบน้ำโดนรุ่งพีตะโกนต่อว่าในการรับน้องหอเป็นพิเศษ ต่อมาเกิดความเคยชิน ก็เดินแกผ้าไปอาบน้ำตั้งแต่ออกจากห้องไปเลย สำหรับชื่อวิทยาศาสตร์ของข้าวนี้ มีเรื่องเล่าสนุกๆ ว่าบางคนเอาไปหลอกพ่อแม่ว่าเป็นโรคนี้ เพื่อขอเงินมารักษา

การเข้ามาเรียนในช่วงแรกๆ ต้องเข้าประชุมร้องเพลงที่อาคารเทพศาสตร์สถิติ ตอนกลางคืนอาทิตย์ละ ๓ ครั้ง จนเบื่อ แต่เป็นข้อดีที่พวกเกษตรในสมัยก่อน สามารถร้องเพลงเกษตรได้ทุกเพลง และจำได้ไม่รู้ลืม โดยเฉพาะเพลงเกษตรสามัคคี เพลงพระราชนิพนธ์ หรือเพลง “เกษตรรำพัน” สำหรับรุ่งพีๆ ก็ร้องกันบ่อยมาก ในที่สุดก็มีการสั่งการให้ลงพัฒนาสถานที่ โดยให้ปีหนึ่งกระจายไปทำความสะอาดซุดลอกคลองเป็นเวลา ๑ วัน สิ่งที่น่าสนใจในวันพัฒนา ยังจำเพื่อนๆ ที่อยู่ประมงตัวใหญ่ๆ หลายคน ซุดลอกคลองพร้อมกัน และร้องเพลงเสียงดังดูมีความสามัคคีที่ดีมาก

ก่อนที่จะมีพิธีรับน้องใหม่ คินสุดท้ายได้มีการประชุมร้องเพลงเชียร์ที่อาคารเทพศาสตร์สถิติ คินนั้นรุ่งพีซ้อมหนัก โดยให้ออกไปเข้าแถววิ่งและเดิน กว่าจะเลิกก็เหนื่อยกันมาก พอกลับหอ ก็หลับเป็นตาย รุ่งพีสั่งไว้ก่อนนอนว่า ให้เตรียมซุดเก่าๆ ไว้ เพราะจะมีพิธีแย่งธงตอนเช้า จะเป็นอะไรจะทะเลาะกันมาก จึงได้ใส่ซุดที่ซื้อมาใหม่ๆ นอน แล้วเตรียมซุดเก่าตามที่รุ่งพีสั่ง กำลังนอนหลับสบาย เวลาประมาณตีสาม เสียงรุ่งพีตะโกนโหวกเหวก เคาะแท่งคันทัน เอะอะไปหมด เรียกให้ตื่น ทุกคนตกใจตื่นออกมาเข้าแถว ไม่ทราบว่ามีอะไรเกิดขึ้น ซุดเก่าๆ ที่เตรียมไว้ ไม่มีใครได้ใส่ เพราะไม่รู้ว่าจะไรเกิดขึ้นเลย ได้แต่ออกไปเข้าแถวเดินไปตามรุ่งพีที่สั่ง โดยได้เดินแถวแบบก้มๆ ไปรอบมหาวิทยาลัย ซึ่งถนนเป็นยางมะตอย เมื่อยมากๆ เดินจนเหนื่อยแทบขาดใจก็เจอกระบะขี้โคลน ที่ทุกคนคลานลงไป มีความรู้สึกว่าย็นสบายดี เพราะเดินมาไกลจนเหนื่อย แต่พอลุกจากโคลนขึ้นมา รู้สึกว่ามีกลิ่นเหม็นมาก แต่ก็โล่งใจเพราะจุดนี้เป็นการเสร็จการเดินที่ทรมาน มารู้ทีหลังว่า นี่คือการ “ปล้นหอ” นั่นเอง และกระบะโคลนนั่น ที่แท้เป็นกระบะขี้วัวขี้ควายทำให้ตัวเหม็น ด้วยเหตุนี้ เสื้อซุดใหม่ๆ ที่ใส่นอนและไม่ได้เปลี่ยนตอนถูกปลุก จนสุดท้ายทำอะไรไม่ถูก ต้องทิ้งไปในที่สุด

พิธีการที่ผ่านมานี้ รุ่งพีทำเป็นประเพณี ที่เคร่งครัดมากๆ ห้ามถูกตัวน้องใหม่ ห้ามดื่มเหล้า ห้ามทำเกินเลย ทุกกิจกรรมมีคำสอนอยู่ภายใน เช่น ให้รุ่นน้องลำบากด้วยกัน โดนกระทำการตามประเพณีที่เหมือนๆ กัน จะได้หันหน้าเข้าหากัน รู้สึกเป็นพวกเดียวกัน สำหรับเรื่องรุ่นพี่รุ่นน้องนั้น ในรั้วเกษตรจะต้องยอมรับนับถือรุ่นพี่มากๆ เพราะมหาวิทยาลัยให้อยู่ร่วมกัน ปกครองกันเอง รุ่นพี่ต้องดูแลรุ่นน้อง และเรื่องสุดท้าย เหตุผลในการคลุกขี้วัวขี้ควาย เพราะอาชีพเกษตรต้องเจองานหนักและสกปรกในชนบท เป็นเกษตรจะสำร่ายไม่ได้ อะไรที่คนอื่นทำได้ เราต้องทำได้หมด เหตุนี้เองที่ทำให้

เกษตรมีความภูมิใจที่ได้เป็นเกษตรและรักกันมากๆ ไปพบกันที่ไหน ก็มักจะประกาศตัวว่าตัวเองเป็นเกษตรด้วยความภูมิใจ เพราะผ่านประเพณีมาเหมือนกับรุ่นพี่ๆ ที่เคยผ่านมาทั้งหมด

เมื่อผ่านการปล้นหอแล้ว ยังไม่เสร็จแค่นี้ รุ่นน้องปีหนึ่งถูกพาไปยืนรอบสระว่ายนํ้าข้างคาเฟ่ที่เรียของนักร้องนํ้า แล้วให้ทุกคนลงนํ้าล้างตัว และล้างสีในสระนั้น รุ่นพี่ประกาศว่าขอให้น้องทุกๆ คน จะมีสีอะไรมาไม่สำคัญ ล้างออกให้หมด เตรียมตัวเป็นสีเขียวหรือเขียวเกษตรของเราในพิธีแย่งธง สำหรับในพิธีล้างสีนี้ มีการลงโทษบุคคลที่ทำผิดบทบัญญัติและประเพณี เพื่อให้สำนึกผิดได้แก่ การถีบลงนํ้า หรือการประกาศประจานสำหรับโทษหนัก และแล้วก็สรุปท้ายว่า ทุกคนที่ถูกลงโทษ ได้สำนึกในความผิดแล้ว ขอให้พวกเราอภัยให้ และอยู่ร่วมในสังคมแบบปกติสุขต่อไป

สำหรับพิธีแย่งธงนี้ ทำที่สนามฟุตบอล โดยปักเสาไม้กลมๆ ใหญ่ๆ ทาน้ำมันสีนํ้าส่ายากแก่การปีนป่าย ข้างบนปลายสุดเป็นธงสีเขียวผูกกับเสาไม้เล็กๆ ผูกไว้ แล้วให้นิสิตปีสองยืนรายล้อมป้องกันธง โดยมีปีหนึ่งจะกรูเข้าไปปีนป่าย เหยียบบ่าเหยียบไหล่ เพื่อแย่งธงบนเสาให้ได้มา ปีหนึ่งคนใดขึ้นไปแย่งธงบนเสาได้ จะได้เป็นฮีโร่ของรุ่นนั้นๆ และมีสิทธิ์เลือกฮีโร่ในรุ่นเดียวกันได้ ๑ คน รุ่นผม那年 ฮีโร่ คือ **พยนต์ คุ้มภัย** อดีตเกษตรและสหกรณ์จังหวัดใหญ่ๆ แห่งหนึ่ง และฮีโร่ใน คือ **ดร.จินตนา อุปติสสกุล** อาจารย์คณะอุตสาหกรรมเกษตร

เมื่อได้ธงสีเขียวที่ปีสองพยายามป้องกัน มาครอบครองแล้ว รุ่นพี่ก็ประกาศว่า พวกเราเป็นลูกสีเขียวโดยสมบูรณ์แล้ว ทำพิธีสวมหมวก ดิดโบว์ โดยที่ผู้ชายใส่หมวกเก็บสีเขียว ผู้หญิงให้กลัดโบว์เขียวไว้กับเข็มพระพิรุณทรงนาคของมหาวิทยาลัยตลอดเวลาที่อยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย จนถึงวันปีใหม่ จึงมีพิธีถอดหมวกและโบว์ นอกจากนั้น จำได้ว่าเพื่อนผู้หญิงปีหนึ่งนั้น เวลาที่จักรยานผ่านรุ่นพี่ผู้หญิงด้วยกัน จะต้องกล่าวทักรุ่นพี่ว่า พี่สาวสวัสดิ์คะ ตลอดระยะเวลาที่ดิดโบว์เขียวนี้ด้วยซึ่งดูสมัยนั้น น่ารักดีมาก

หลังจากที่ผ่านพิธีการที่ยากลำบากแล้ว ก็เป็นการต้อนรับน้องใหม่ที่สนุกสนาน โดยน้องใหม่ผู้ชาย จะแต่งชุดแขนยาวสีขาวทั้งชุด สวมหมวก และเน็คไทเขียว ผู้หญิง เป็นชุดนิสิตที่กระโปรงสีเขียว ดิดโบว์เขียว เดินเข้าแถวเข้าผ่านประตูมหาวิทยาลัยด้านหน้าหอประชุม เพื่อผ่านตามชมรุ่นพี่ที่คอยสัณทธาน์ เขียนหน้าตา แกล้งให้สนุกๆ เป็นที่สนุกสนาน ผมเองถูกจูง ดึงไท โดยโอภาวดี เพื่อนผู้ชายรัก หรือ ดีดี ไปตลอดทาง พิธีกรรมนี้ รุ่นพี่ๆ ก็คงสนุกสนานกัน อาการมินดังที่รุ่นพี่ทำกับเราตอนเข้ามาใหม่ๆ หายไปหมด รุ่นพี่ทุกคน โดยเฉพาะที่เคยร่วมโรงเรียนเดียวกันมาหรือรู้จักกันก่อนต่างก็เข้ามาสนิทสนม เป็นพวกเดียวกัน ต่างกับตอนก่อนรับน้องใหม่โดยสิ้นเชิง สำหรับชุดขาว และชุดนิสิตหญิงกระโปรงเขียวนี้ ยังต้องใช้ในการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงเสด็จมาพระราชทานปริญญาให้กับรุ่นพี่ที่จบการศึกษาและวันที่เสด็จมาทรงดนตรีที่ทรงรักษาประเพณีนี้ไว้เป็นประจำทุกปี

กล่าวถึงประเพณีต่างๆ นี้ เมื่อมาทำงานด้วยกัน ใครจะตำแหน่งไหนไม่สำคัญ เมื่อถึงเวลาส่วนตัวแล้ว ความเป็นพี่น้องยังแน่นแฟ้น และทุกคนมีสัญชาตญาณที่เป็นส่วนหนึ่งของเกษตรของเรา จะเรียกพี่หรือน้องตามรุ่นที่จบมา เวลาไปประชุมหรือติดต่อส่วนราชการหรือองค์กรใดในที่ต่างๆ เมื่อแนะนำว่ามาจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะถูกถามว่า จบเกษตรหรือเปล่า รุ่นไหน เพราะศิษย์เก่าเกษตรทุกคนจะมีความรัก ความภาคภูมิใจที่จะประกาศตัวเองว่าเป็นเกษตร และดีใจที่ได้พบพี่ๆ น้องๆ เกษตรด้วยกัน เรามีความหลังเดียวกัน

ผมยอมรับอยู่อย่างหนึ่งว่าการเรียนทางเกษตรนี้ เป็นการเรียนทางวิทยาศาสตร์ที่ยากมากๆ ต้องใช้ความจำที่ดี แต่ทั้งๆ การเรียนที่ยากดังกล่าวแล้ว นิสิตบางสาขาวิชาต้องทำกิจกรรมข้างนอกเป็นประจำทุกปี เช่น จับแมลง ผักงาน หรือการปลูกผักของนิสิตปีหนึ่ง สำหรับการลงแปลงปลูกผักนั้น บริเวณริมรั้วมหาวิทยาลัย ฟังติดกับถนนงามวงศ์วาน หรือตรงข้ามกับคณะเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ตั้งแต่ประตูหนึ่ง ยาวไปถึงประตูสอง ที่มีร้านแดรี่ควีนตั้งอยู่นั้น เป็นแปลงผักยาวตลอด ตอนเช้าๆ เย็นๆ มีนิสิตปีหนึ่ง ผู้ชายสวมหมวกเขียว ผู้หญิงติดโบว์ ดูกระจายเป็นร้อยๆ คน ทำงานอย่างข้มกัข่มมัน บ้างหัวเราะพูดคุยหยอกล้อกันหลายๆ คน รวมทั้งรุ่นพี่ ได้ไปช่วยคนที่ทำไม่ค่อยไหว หรือพูดอีกนัยหนึ่ง ก็คือ คนสวยๆ ไม่ต้องออกแรงมาก เดี่ยวมีคนมาช่วยเอง ภาพนิสิตลงแปลงผักเหล่านี้ เป็นภาพที่สวยงามมาก และหาได้ยากในปัจจุบัน นิสิตจะปลูกผักที่ง่ายหน่อยในเทอมต้น และเทอมปลาย จะปลูกผักฤดูหนาว เช่น กะหล่ำปลี กะหล่ำปม เป็นต้น

ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสถาปนามหาวิทยาลัย จะมีลีลาศได้รูงกลางทุ่งบางเขน ที่บริเวณหลังหอประชุมมหาวิทยาลัย ผู้ที่มาเที่ยวงานผู้หญิงจะแต่งชุดราตรียาว และผู้ชายแต่งสูทสวยงามมาก เมื่องานลีลาศเลิก รุ่งเช้าตรู่ หนุ่มๆ สาวๆ เหล่านี้จะมาเดินเที่ยวตลาดนัดที่นิสิตเก็บเกี่ยวผักออกมาขายถูกๆ ทั้งแจกทั้งแถม ตามเพลงรำวงเกษตร ที่โด่งดังสมัยนั้น ดังนี้ “เกษตรนี้หล่อจริงๆ ผู้หญิงเขาอยากรู้จัก เกษตรนี้หล่อยิ่งนัก ถ้าใครรู้จักกินผักฟรี ะ” ต่อมา ตลาดนัดนี้ได้พัฒนาออกไปเป็นงานเกษตรแห่งชาติ หรือเกษตรแฟร์ในปัจจุบัน แต่ในสมัยนั้น ยังไม่มีงานใหญ่โต แคเป็นกิจกรรมของนิสิตและคนในกรุงที่มาเที่ยว เพื่อต้องการมาตลาดนัดเกษตรที่นิสิตจัดให้มีขึ้นเท่านั้น

กล่าวถึงกิจกรรม ที่สำคัญในรอบปีนั้น ยังมีวันลอยกระทง ถ้าตรงกับที่ยังเปิดเทอมอยู่ ก็จะเป็นวันที่สนุกสนาน ในสมัยนั้น บริเวณสามแยกเกษตร และใกล้เคียงยังไม่มีบ้านคนมาก ทำให้วันลอยกระทงที่อยู่หน้าหอประชุมเกษตรเป็นงานของนิสิต โดยมีการประกวดกระทง ประกวดนางนพมาศ และเกมละเล่นต่างๆ ของนิสิต แต่มีพวกนิสิตขี่ม้าหรือพวกชอบเต้นแร้งเต้นกา จะร้องรำทำเพลงไปตามถนนรอบๆ สระหอประชุม ผมก็อยู่ในกลุ่มนี้ด้วย คือนลอยกระทงอยู่ปีหนึ่ง กำลังรำสนุกๆ อยู่ดีๆ มีคนมากระซอกหลัง หันไปดูปรากฏว่าเป็นคณะครอบครัวผมเอง พาย่มาจากต่างจังหวัดมาเยี่ยมหลานชายวันลอยกระทงที่เกษตร กำลังเมาได้ที่ ร่ำอยู่คนเดียว พวกเขaleyหัวเราะกันใหญ่

ไม่มีวันไหนที่นิสิตปีหนึ่งนับวันคอยเหมือนวันปีใหม่ เพราะจะเป็นวันที่ได้ทำพิธีถอดหมวกและโบว์ สามารถแต่งตัวเหมือนรุ่นพี่ทั่วๆ ไปได้ คือ ในสมัยนั้นนิยมนุ่งยีนส์ ใส่รองเท้าหุ้มส้น แต่ที่ไม่ต้องใส่ถุงเท้า เพราะเป็นเกชตรจึงแต่งแบบลูกทุ่ง สำหรับผู้หญิง ก็ได้แต่งตัวตามความนิยมในสมัยนั้น ตกกลางคืนจะมีงานหลังหอประชุม เป็นเวทีลีลาศของพวกนิสิตเท้าไฟ ที่หัดซ้อมมาจากในหอหลายวันก่อนมีงาน และจะมีการแสดงของนิสิตปีต่างๆ สำหรับการแสดงที่เป็นธรรมเนียมนิยม คือการแสดงของนิสิตปี ๕ ที่จะเล่นละครเรื่อง เกษตรานคร ซึ่งเป็นละครกระทบสังคม พูดถึงเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง อาจารย์บางท่าน และบางเหตุการณ์ที่จะนำมาวิจารณ์กระทบกระท่งเป็นที่สนุกสนาน เพราะปี ๕ เป็นปีที่จะจบการศึกษาแล้ว จึงขอกระทบสังคมชะง่อนๆ ไม่มีใครว่าอะไร แต่สำหรับรุ่นที่ผมสังกัดคือ รุ่นที่ ๒๔ นี้ไม่มีโอกาสได้เป็นซุเปอร์ฮีโร่ และไม่มีโอกาสเล่นเกษตรานคร เพราะลดหลักสูตรลงเหลือ ๔ ปี พวกเราเมื่ออยู่ปี ๔ จึงรวมกันเล่นเรื่องราวกระทบสังคม ตั้งเป็นหมู่บ้านโคกขี้แห้ง และมีการัน ผู้ใหญ่ ออกมาพูดคุยกันให้สนุกๆ ปรับเหตุการณ์ที่ต้องการกระทบ เป็นเรื่องของบ้านโคกขี้แห้ง คล้ายเกษตรานคร

ดูเหมือนว่า เราจะมีคามภาคภูมิใจที่เปรียบตัวเองเป็นลูกทุ่ง หัวเขมขัดที่เป็นทางการของเรา เป็นรูปหัวควายที่มีคำว่าบางเขนกำกับอยู่ การแข่งกีฬาทุกครั้งที่เราพากันไปเชียร์เป็นหมู่คณะ ตอนขากลับบางเขนของเรา พวกเราจะร้องเพลง **ต่อนกระป๋อง** ถือเป็นเพลงประจำตอนกลับหอ ในเพลงนั้น มีเนื้อว่า “ค้ำแล้วควาย กลับคอกที เร็วเถิดซีแฮ้ยอย่าเชื่อน เร็วเถิดซีแฮ้ยอย่าช้า กลับคินหาแหล่งควายเอ๋ย กลับคินหาแหล่งควายเอ๋ย” เพลงนี้เป็นเพลงที่กล่าวถึงชาวนาที่มีศักดิ์ศรีมากๆ เช่น “ทำงานวันยังค่ำ ไถทำกันจนหอม ทรัพย์ได้ออม หวานไถเป็น ถึงลำเค็ญเราชาวนาไม่กลัว หาเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวเอ๋ย” ไม่ต้องง้อให้ใครช่วย เราหาเลี้ยงตัวเองดีกว่า พวกเราน่าจะร้องเพลงนี้บ่อยๆ เพลงนี้น่าจะนานกว่า ๕๐-๖๐ ปีมาแล้ว

ถ้าจะถามผมว่า วิถีชีวิตที่เป็นเกษตรเต็มตัวนี้ ผมมีความรู้สึกอย่างไร ก็สามารถตอบได้ว่าไม่มีสักวินาทีเลย ที่ผมจะไม่เรียกตัวเองว่าเป็นเกษตร ความรัก ความศรัทธา ความเชื่อมั่น หรือปฏิกิริยาอื่นใดที่ทุกๆ คนให้กับชีวิตผม และให้ผมยอมรับสิ่งนั้น ไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี ผมก็รับทั้งหมด แต่ผมพยายามทำในสิ่งที่ดี แม้ว่าบางครั้งจะผิดพลาด หลงระเริง (เมาสุรา) ไปบ้าง ผมภูมิใจที่อาจารย์และสังคมเกษตรได้หล่อหลอม ให้มีพื้นฐานทางวิชาการติดตัวและมีความคิดที่ดี รักพวกพ้อง และรักทุกๆ คน ทุกๆ อย่างที่มีหรือไม่มีชีวิต ขอให้เชื่อได้ว่าผมถูกปั้นมาจากสังคมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเป็นเกษตรคนหนึ่ง ตลอดชีวิตนี้

ชาวลูทม ไชยวุฒิ (ปู่ คนเคยหนุ่ม)